

Tonca iz lonca

Nenavadna zgodba iz starih časov.

8.

iló je na večer pred Marijinim vnebovzetjem. V Srednji vasi je odzvonilo delopust, a ljudi ni biló nikjer, da bi se vračali s polja. Vse je biló tiho, le zdaj pa zdaj je zapel tu in tam petelin. Na pologu onstran vasi, od koder se popotnemu odpre pogled na grad in dolino, sta se pojavila na cesti mož in žena. Mož je imel popotno palico v rokah, si pogladil gosto brado

in od veselja so mu vzžarele oči, ko je obstal in gledal po dolini.

»Hvala Bogu,« je rekel, »zdaj smo doma!«

»Si... si... si...!« se je tedaj oglasil od daleč Košanov petelin, kakor bi pritrdil.

Žena, ki je nosila v naročju otroka, je razumela petelina drugače.

»Ali veš, kaj poje petelin?« je vprašala.

»Ne,« je odgovoril mali.

»Petelinček lepo poje
od veselja nebeškega,
jutri bo Velika maša,
bo Marija v nebesa šla!«

je žena s pesmijo pojasnila otroku in mu jo morala še enkrat zapeti, da jo je ujel in jo potem sam kar naprej ponavljal s svojim drobnim glaskom, ki je bil tako prijeten, da sta ga žena in mož smehljaše se poslušala in molčé nadaljevala pot.

Pot se je spuščala v ovinkih nizdol k večjemu potoku, šla čez most in se potem vzpenjala po klancu do ravnega polja, po katerem je hitela v vas in se cepila med hišami na desno in levo.

Popotna z otrokom sta prišla do mežnarije.

»Ho, mežnar, delopust si odzvonil, kje so pa ljudje, da ni nikogar videti?« je zaklical popotni, ko je zagledal moža s ključi v rokah, ki se je pravkar vrnil tam od cerkve in postal pred hišo.

»Po glasu se mi zdiš znan, po zunanjosti te pa ne poznam,« je odvrnil mežnar, ne da bi popotnemu odgovoril.

»Hahahaha... Kaj sem se res toliko spremenil? Potemtakem me še žena ne bo poznala!« je bil popotni dobre volje in tudi mati in otrok sta se smejala.

Mežnar ni bil več v dvomu.

»Križ božji! Košana? Kod si se pa vzel?« je segel popotnemu v roko, mu jo tresel in začudeno gledal zdaj njega zdaj žensko z otrokom.

»Iz Turčije, mežnar, iz Turčije! Saj si slišal, ko me ni biló toliko časa, da sem šel iskat tole Polono, ki je žena tistega čevljarja Tona tam izza hribov in so jo ugrabili Turki. Hudo je biló, hudo! No, zdaj smo pa srečno nazaj z njo in otrokom... Kaj pa pri nas doma?« bi rad vedel Košana.

»Danes te nihče ne čaka, zaprto dobiš!«

»Kje pa je žena?«

»Je ni doma. Mislim, da te sploh ni več pričakovala, reva. Toliko časa te je čakala in žalovala po tebi, da je zbolela in bilà z eno nogo že na drugem svetu. Danes je pa šla...«

»Umr!« je segel Košana mežnarju v besedo, preden je povedal do konca.

»Ne, ne, na Skalno goro je šla, kamor pojdetà nemara tudi vidva, kakor je šla skoraj vsa Srednja vas z župnikom vred. Jutri bomo morali iti v sosedno faro, če bomo hoteli biti pri maši.«

»Preveč sva trudna, Polona, da bi še midva romala na Skalno goro, kaj?« se je obrnil Košana k Poloni, ki mu je pritrdila ter menila, da jima Bog ne bo zameril, če se zahvalita Mariji za njen praznik v sosedni fari, kamor bosta lahko šla, ko se čez noč spočijeta.

Mežnar se je muzal in ko je Polona končala, je vprašal:

»Ali boš tudi potem truden, Košana, če ti povem, da bo jutri na Skalni gori nova maša, ki jo bo pel vaš Bernard?«

Košana je od prevelike sreče kar onemel, Polona se je zavzela, otrok v njenem naročju, ki je bil šam Tonca, pa je zaklical:

»O, potem pa ne bomo trudni! Še nocoj, še nocoj pojdemo na Skalno goro! Bernardove nove maše ne smemo zamuditi! Če sta vidva trudna, jaz nisem. Pojdem pa sam!«

»Vsi trije pojdemo, vsi trije, Tonca! Nam bo že Bog pomagal, da napravimo še to pot, ko smo zmogli tako dolgo iz Turčije do doma!« se je oglasil zdaj Košana. V njegovih besedah je biló veselje in trdno zaupanje v božjo pomoč.

Tonca je kakor zavriskal.

Ne, take novice da ob svojem povratku ni pričakoval, je še povedal Košana mežnarju, se mu zahvalil zanjo in odšel s Polono in Toncem proti domu. Spotoma je sam zase ugibal, da mora biti pri Graparjevih le kdo doma, da oskrbuje živino tudi pri njih. Mislil je stopiti tja, a je preudaril, da ne kaže, ker bi se predolgo zamudil. Pripovedovati bi moral na dolgo in široko od konca do kraja, kaj je doživel na svoji poti. Za to da je še čas, glede živine pa da je že gotovo žena vse naročila, preden je odšla na Skalno goro. Le če je pustila pod tnalom pred hišo ključ, sicer bo le moral stopiti h Graparju, ker bi drugače ne mogel po tolikem času v lastni dom.

Tonca ni maral biti več v Poloninem naročju. Ko so zavili s ceste na stezo, ki je šla ob kolovozu proti Košanovi hiši, ga je morala postaviti na tla. In jo je ubral proti hiši, kar so ga nesle noge, da bi bil prvi doma, kakor je rekel. Košana in Polona sta se smehljala njegovi urnosti in šla nalašč počasneje, da bi bil bolj vesel, ko bi se potem postavljaj, koliko prej je prišel.

Pa se ni prav nič postavljaj.

Tam izza gabrove meje se je vrnil brez sape, se oprijel Košana in Polone in začel pripovedovati, da so vrata odprta, v njih pa da stoji neznan mož, ki mora biti romar, ker ima v rokah popotno palico, kakršno imajo romarji. Sem proti stezi da gleda, kakor bi vedel, da prihajajo. Da ne more biti hud, ker se mu je nasmehnil, a vendar da se mu ni upal približati,

ker da ga ne pozna. Vsaj spominja se ne, da bi bil že kdaj pri Košanovih. Tudi v mestu in drugod da ga ni še videl nikdar.

»Pač,« se je popravil, »tak je, kakor bi se vzel s podobe, ki jo imajo novi menihi v hišni kapeli. Samo ovčke nima za vratom in tudi okoli njega in za njim ni nič ovcl«

»No, boš pa ti ovčka, ki jo bo nosil za vratom na Skalno goro, ako je romar, midva bova pa ovci, ki pojdeva za njim,« se je pošalil Košana in stopil hitreje, da bi videl, kdo je tujec.

Polona je molčala, zakaj ob Tončevih besedah jo je prevzela čudna slutnja, ki se je ni upala razodeti.

»Da, On je, On!« je veselo zapelo v Poloninem srcu, ko ga je zagledala, kako je stopil s praga Košanu naproti in ga z mehkim, božajočim glasom v božjem imenu pozdravil.

»Romar sem in na Skalno goro sem namenjen. Pot me je privedla tod mimo in sem tukaj potrkal in dobra žena mi je odprla. Pripravljena je bila na veselo pot, čeprav je bila žalostna. Z možem bi šla rada na sinovo novo mašo, a moža ni bilo.

Mudilo se ji je in je izročila vse meni v varstvo... Tudi moža... Pripeljem naj ga za njo, je prosila, da bo veselje popolno... In zdaj si prišel, gospodar, in pojdemo...«

»Pojdemo,« je rekel voljno Košana in nič se mu ni zdelo potrebno, da bi še kaj vprašal.

Polona se je s svetim strahom približala, zakaj iz romarjevih oči je lila taka miloba, kakor bi govorile, da bo poživil vse, ki so utrujeni in pridejo k njemu...

»Pojdemo, pojdemo!« se je glasno ojunačil Tonca in se postavil pred neznanega moža in ga gledal.

»Ta je pa tvoj!« je pogladil romar Tonca po kodrasti glavi in se smehljaje obrnil k Poloni.

»Da, tega mi je Bog dal,« je pritrdila in hotela poklekniti, da bi mu poljubila noge in mu tako pokazala, da ga je prepoznala in mu je hvaležna, a romar ji je videl v srce in je preprečil njeno namero. Z eno roko je prijel njo, z drugo pa Tonca in so šli za Košanom, ki jih je klical v hišo. Pred pragom je Tonca izpustil romarjevo roko. Zagledal je njegovo palico, ki jo je bil oslonil na steno in jo tam pustil, ko je stopil prihajajočim naproti.

»Prevelika je zate, zrasti boš še moral!« je rekel Toncu romar, se nasmehnil in ujel ob teh besedah Polonin proseči pogled.

Tonca je prijel palico z obema rokama, a je ni mogel premakniti.

»Težka je!«

»Da, težka je!« je potrdil romar, prijel palico in stopili so v hišo, kjer je čakal Košana s hlebom kruha na mizi, ki ga je romar blagoslovil. In so jedli in se okrepčali in se potem nemudoma odpravili in šli in romali na Skalno goro...

(Konec prihodnjič.)

